
Ferðapjónustan áfram í forystuhlutverki

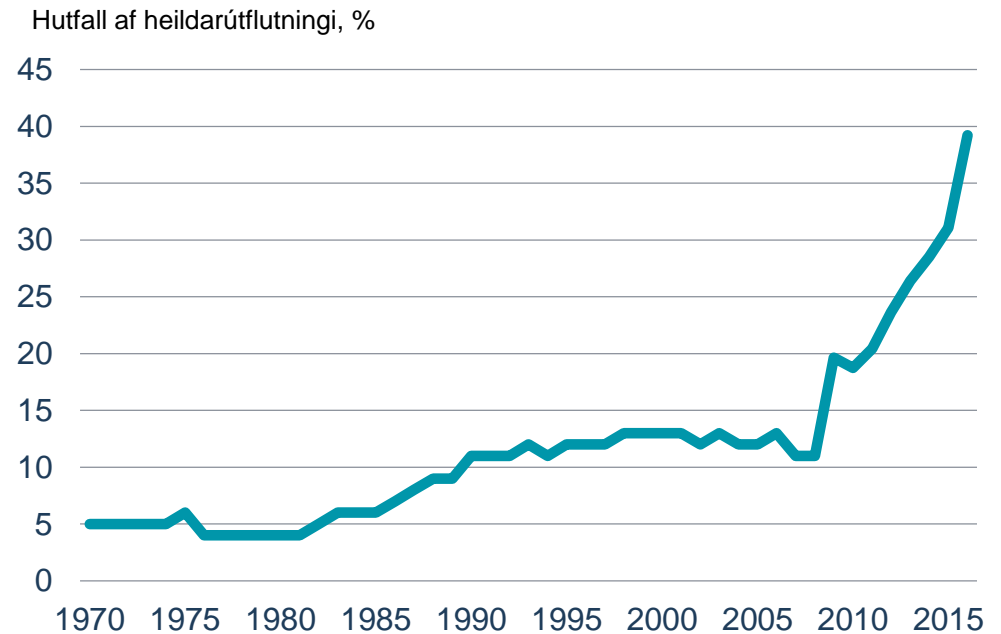
Gústaf Steingrímsson
Hagfræðingur í Hagfræðideild Landsbankans

Eftir langt tilhlaup komst ferðapjónustan á flug

- Árið 2013 varð ferðapjónustan stærsta útflutningsgreinin í fyrsta skiptið
- Árið í fyrra var það fyrsta þar sem útflutningsverðmæti varð meira en samanlagt verðmæti stóriðju og sjávarútvegs
- Skipta má áhrifatímabilum ferðapjónustunnar upp í þrennt
  - Frá 1970-1985 – ferðapjónustan lítil og skiptir efnahagslega litlu máli
  - 1990-2008 – ferðapjónustan orðin stærri tvöfalt stærri en enn sem komið er „bara“ þriðja stoðin í gjaldeyrisöflun
  - 2009 til dagsins í dag – ferðapjónustan stökkbreytist og verður ráðandi þáttur í hagvexti, atvinnusköpun og gengisþróun

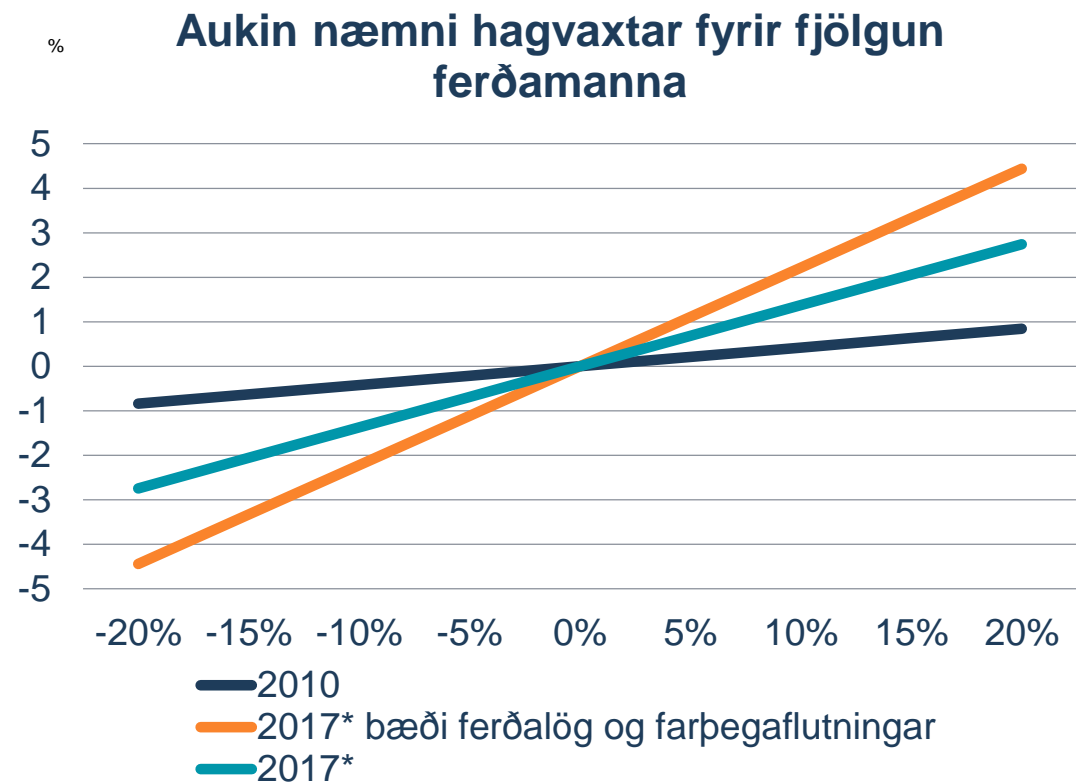
Útflutningstekjur ferðapjónustu

Heimild: Hagstofa Íslands

Hagkerfið dansar í sífelld meiri takti við ferðaþjónustu

- Frá því uppsveiflan í ferðaþjónustu hófst hefur landsframleiðslan vaxið um 462 ma.kr.
  - Við áætlum að nálægt helminginn af þeim vexti og þar með hagvexti á tímabilinu megi einungis skýra með uppgangi ferðaþjónustu hér á landi
- Næmni hagvaxtar fyrir vexti ferðaþjónustu hefur þó aukist töluvert á síðustu árum og er orðið umtalsvert meira í dag en fyrir uppsveifluna
- Að sama skapi hefur næmni hagvaxtar gagnvart hinum útflutningsstoðunum, sjávarútveg og stóriðju, dregist saman

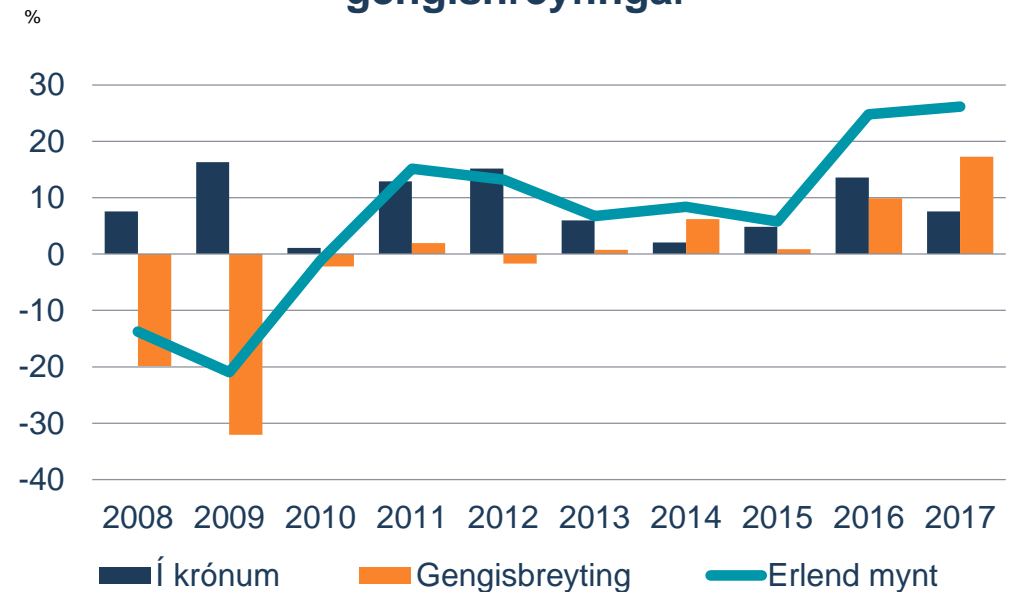
Sýnir prósentustigaáhrif á hagvöxt næsta árs hverju sinni sem fall af vexti í þjónustuliðnum ferðalög sem mælir alla neyslu erlendra ferðamanna sem hingað koma án útgjalda þeirra til íslenskra flugfélaga. *Miðast við að hagspá Hagfræðideildar frá því í maí fyrir þetta ár gangi eftir.

Heimild: Hagstofa Íslands, Hagfræðideild Landsbankans

Ferðapjónustan getur ekki flúið efnahagslegt vægi sitt

- Vægi ferðapjónustunnar er orðið það mikið í utanríkisviðskiptum að krónan er farin að vinna á móti áframhaldandi vexti hennar
- Þetta er hluti af sjálfvirkri aðlögun krónunnar að miklum vexti greinarinnar
- Sögulega séð hefur samkeppnishæfni greinarinnar tekið mið af breytingum af bæði verðhækkunum í krónum og gengi krónunnar
- Samkeppnishæfni greinarinnar hefur verðlega séð farið verulega versnandi á síðustu árum
- Það má þó ekki nema að hluta rekja til krónunnar sjálfar
- Líklega má rekja verðhækkanir í krónum að hluta til mjög góðrar herbergjanýtingar á síðustu árum

Verðhækkanir hótela og gistiheimila í erlendri mynt og krónum og gengishreyfingar

Fyrstu 8 mánuðir hvers árs og breyting frá sama tímabili árið áður

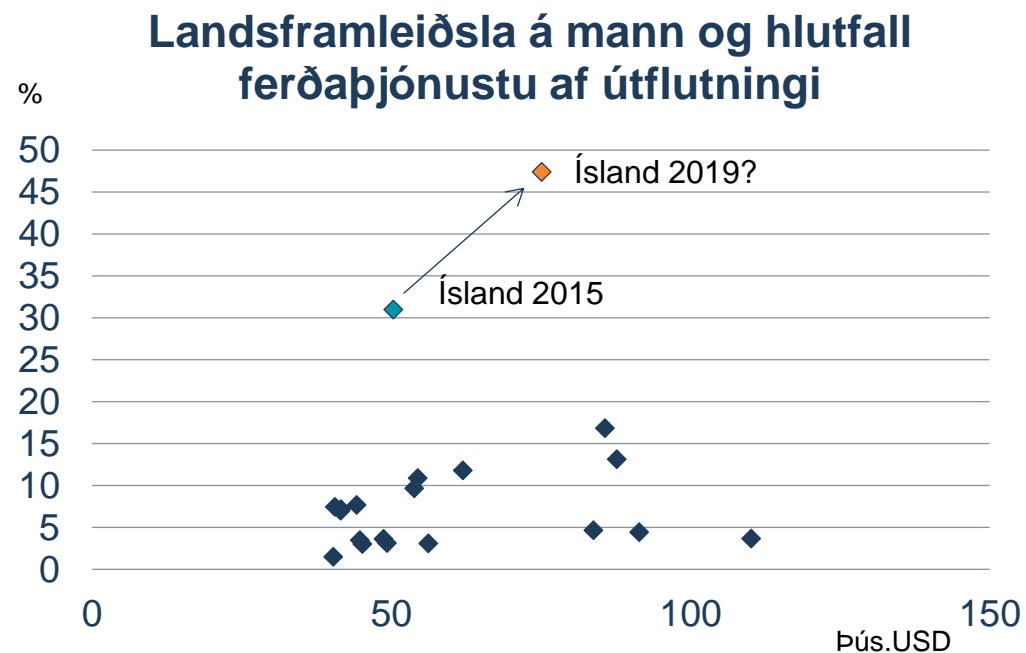
Heimild: Hagstofa Íslands, Seðlabanki Íslands

Ísland sker sig verulega
frá öðrum þjóðum

Íslensk ferðapjónusta er eyland

- Sterkt tengsl eru á milli lífskjara og landsframleiðslu á mann
- Af 217 löndum á lista Alþjóðabankans voru einungis 11 þjóðir fyrir ofan okkur með meiri landsframleiðslu á mann árið 2015
- Ísland sker sig verulega frá hópi þeirra 20 landa þar sem landsframleiðsla á mann er hæst yfir heiminn
- Þar sem sterk tengsl eru á milli lífskjara, umfangs útflutnings og landsframleiðslu á mann er því ljóst að góð lífskjör hér á landi eru að miklu meira leyti háð ferðapjónustu en í löndum með sambærilega góð lífskjör

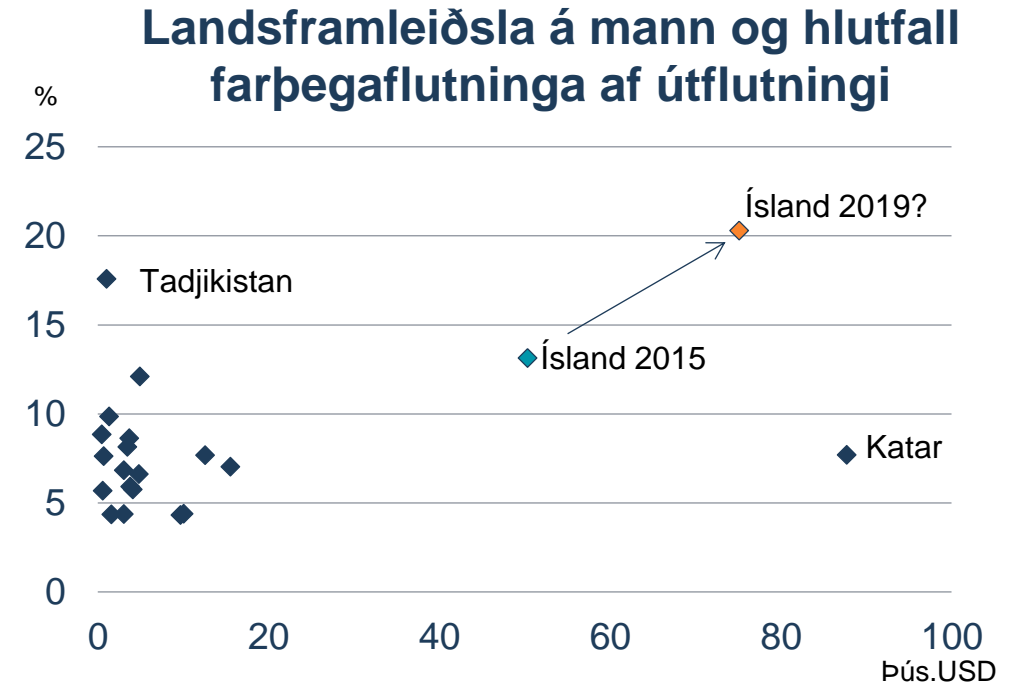

Sýnir þau lönd sem eru með 20 bestu lífskjörin mæld sem landsframleiðsla á mann (x-ás) og samsvarandi hlutfall ferðapjónustu þeirra af útflutningi (y-ás). Miðast við árið 2015.

Heimild: Alþjóðabankinn, Hagstofa Íslands, Hagfræðideild Landsbankans

Farþegaflutningar skera sig enn meira úr

- Útflutningstekjur farþegaflutninga námu 173 ma.kr. á síðasta ári
- Hlutfall farþegaflutninga með flugi 13% hér á landi árið 2015
- Eitt fátækt ríki þar sem þetta hlutfall er hærra
- Hlutfallið yfir heiminn er að meðaltali 1,2% og því 11-falt hærra hér á landi

Sýnir þau 20 lönd þar sem þetta hlutfall var hæst árið 2015. Hlutfall á y-ás og landsframleiðsla á mann á x-ás.

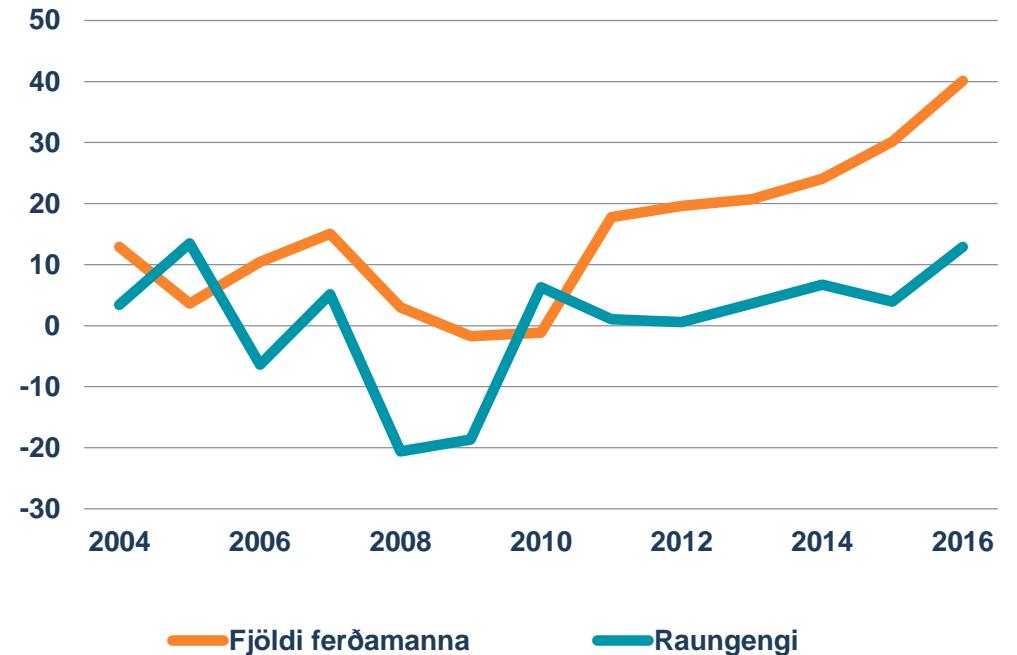
Heimild: Alþjóðabankinn, Hagstofa Íslands, Hagfræðideild Landsbankans

Mjög svo óvenjulegt samband krónu og fjölgunar ferðamanna

- Hefðbundin eftirspurnarkúrfa lýsir illa sambandi gengisbreytinga og fjölgun ferðamanna hér á landi og segja má að sambandið hafi verið með öfugum hætti
- Öllum í fersku minni þróun síðustu ára þar sem saman hafa farið sífelld styrking krónu og hlutfallsleg fjölgun ferðamanna
- Nokkur dæmi um hið gagnstæða þar sem ferðamönnum hefur fækkað í kjölfar gengisveikingar
  - Annars vegar tímabilin 2001 og 2002 og hins vegar 2009 og 2010

Fjöldi ferðamanna og raungengi

breyting milli ára (%)

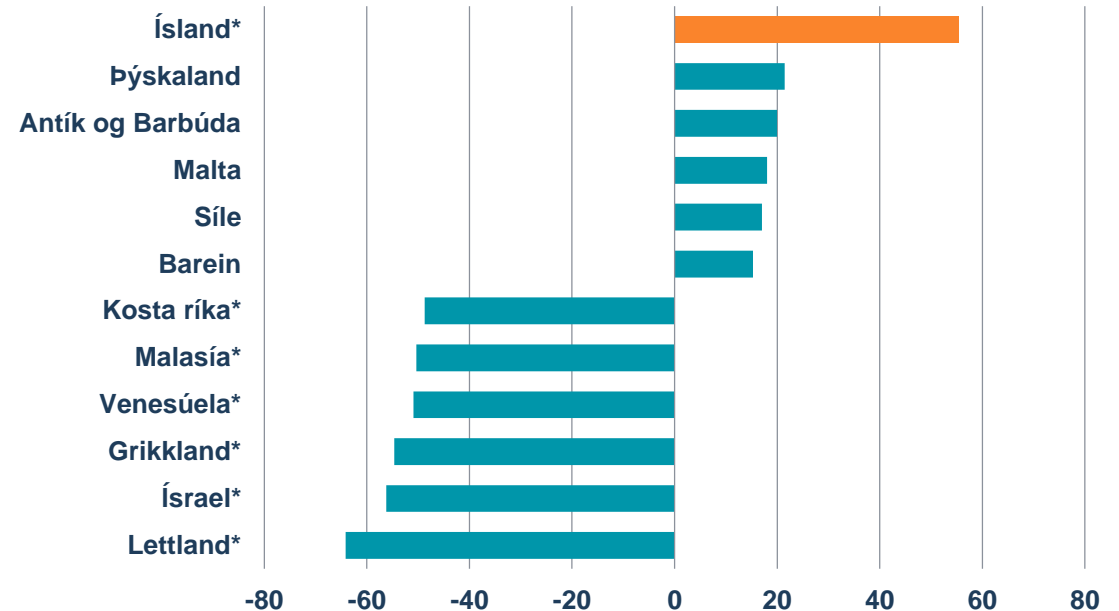
Heimild: Ferðamálastofa, Seðlabanki Íslands

Hið séríslenska samband gjaldmiðils og ferðamanna

- Skoðuðum samband raungengisbreytinga og fjölgunar ferðamanna árið eftir hjá fjölda landa
  - Tímabilið 1995-2015
  - Allt lönd með meira en 10 þúsund Bandaríkjadali í landsframleiðslu á mann (árið 2015)
  - Í tilfelli gagnavöntunar var viðkomandi landi sleppt
  - Eftir stóðu 39 lönd
- Þar sem efnhagslegt vægi ferðapjónustu hjá einstökum löndum er mismunandi var horft á fjölgun ferðamanna með eins árs töl til að skekkja ekki niðurstöðuna
- Skýrist fylgnin á öllu tímabilinu hér á landi ekki bara af þróun síðustu ára þar sem aðrir þættir en krónan hafa togað fastar?
- Gefur sterklega til kynna að næmni erlendra ferðamanna gagnvart gengisbreytingum er minna hér á landi en víðast hvar annars staðar
  - Það ætti að vera ákveðinn léttir fyrir þá sem hafa séð fyrir sér mikla fækkun ferðamanna vegna sterkrar krónu

Fylgni raungengisbreytinga og fjölgunar ferðamanna

Sýnir þær þjóðir sem voru ýmist með 6 jákvæðustu stuðlana og 6 neikvæðustu stuðlana.
*Marktækur stuðull m.v. 5% marktæknihröfu. Hæsta mögulega fylgni er +100% og lægsta mögulega fylgni er -100%. Fylgni á milli raungengisbreytingar og breytingar í fjölda ferðamanna árið eftir

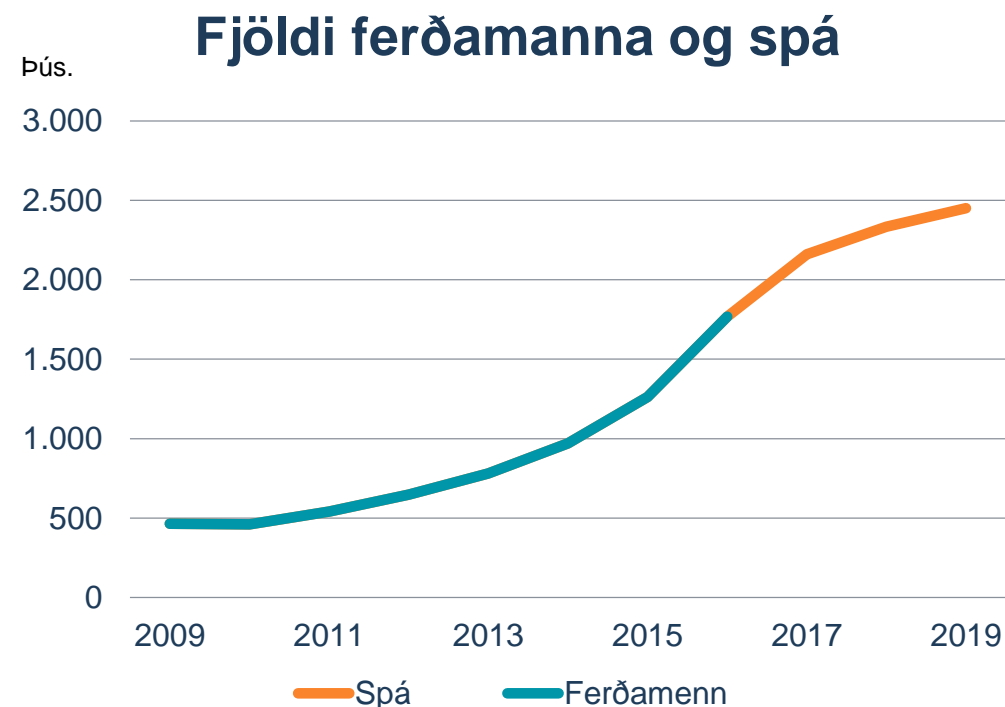
Heimild: Alþjóðabankinn, Hagfræðideild Landsbankans

Horfur til næstu ára

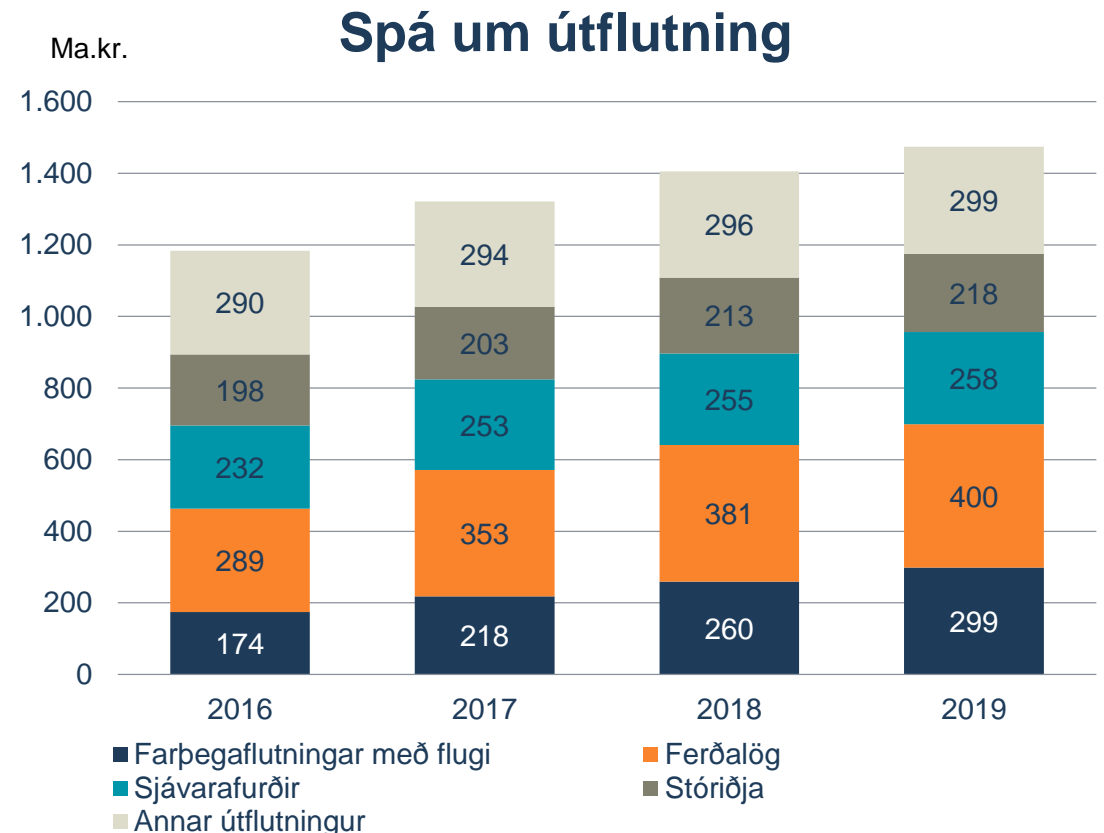
Engin sérstök ástæða til að ætla að samdráttur sé framundan

- Skýrar vísbendingar um að hægari vöxtur sé að taka við
- Gerum samt áfram ráð fyrir fjölgun ferðamanna á næstu árum
- Meginóvissupátturinn er flugframboðið þótt gengi krónunnar hljóti að spila töluverða rullu
- 82% af sætaframboðinu kemur frá Icelandair og Wow air og „við“ því ekki nema að litlu leyti upp á erlend flugfélög komin

Ferðapjónustan mun ekki gefa eftir forystuhlutverkið

- Hún mun einfaldlega bæta í og auka enn áhrifamátt sinn á innlenda hagþróun
- Verulega öfgakennd og mjög svo ólíkleg þróun þarf að koma til svo að ferðapjónustan missi fyrsta sætið í gjaldeyrisöflun
- Spá okkar um farþegaflutninga markast af metnaðarfullum áætlunum Wow Air og væntingum okkar um vöxt Icelandair
- Hagvöxtur verður heilum 2 prósentustigum hærri á þessu ári einungis vegna vaxtar í farþegaflutningum
  - Áhrifin verða nálægt þau sömu á næsta ári
- Samkvæmt spánni verða farþegaflutningar orðnir stærri en sjávarútvegur á næsta ári

2017-2019 er spá Hagfræðideildar á föstu gengi og föstu verðlagi.
Heimild: Hagstofa Íslands, Hagfræðideild Landsbankans